

VALPANELEN -ARRANGÖRENS ANVISNING

NUORISOVAALIT.fi
ungdomsvallet.fi

INNAN VALPANELEN

Val av tidpunkt och sändning av inbjudan

- Välj en tidpunkt som passar er och skicka inbjudningarna till partierna i god tid innan panelen
- Be om anmälningar direkt till kontaktpersonen
- Bjud in alla partier
- Om partierna inte svarar kan ni skicka ett nytt meddelande

Partierna har flera kandidater och om de vill hittar de säkert en kandidat till panelen. Observera att partierna och kandidaterna är upptagna under valet, alla svarar nödvändigtvis inte. Det viktigaste är att ni frågar alla partier!

Frågorna: vad ska man fråga, vem hittar på frågorna?

- I kommunalvalet handlar det om lokalt beslutsfattande: det lönar sig att ta upp frågor om ärenden som är aktuella i den egna kommunen.
- Man kan ta hjälp av Allians kommunvalsmål: alli.fi/kommunalvalet
- Man kan ställa frågor om ärenden som framkommit i den egna skolan
- Om lärarna blir ivriga kan de fundera över frågorna tillsammans med eleverna under lektionstid: lärarna kan även hjälpa till med frågeformuleringen kring ärenden som behandlats under lektionen.
- Frågor kan även samlas in i en frågelåda: alla har möjlighet att anonymt ställa en fråga som elevkårens styrelse sedan går igenom och sorterar innan panelen.
- Fundera även över om frågorna kan samlas in av läraren i samhällslära under lektioner där man behandlar valteman, frågorna kan då formuleras i grupp

Det är bra om valteman blir en gemensam grej för alla. Lektionerna utgör ett bra tillfälle att diskutera samhälllig påverkan. Ni kan tillsammans med läraren fundera över varifrån man får information, hur och varför det lönar sig att följa med i politiken samt hur man hittar det bästa sättet för sig själv att påverka. Politik är inte något avlagset fenomen utan handlar om gemensamma frågor, beslut och diskussioner som berör alla.

Arrangemang av utrymmen

- Kom överens om arrangemangen tillsammans med skolans personal på förhand (hur många lektioner behövs, hur tar sig elever och studerande till platsen osv.)
- Boka ett utrymme för panelen: auditoriet, skolans aula, matsal eller gymnastiksal
- Kontrollera ljudet (testa mikrofonerna, volymen)
- Boka även ett eventuellt utrymme för diskussion med kandidaterna efter panelen: (ett tomt klassrum, bibliotek): Kom ihåg att komma överens med paneldeltagarna i förväg så de vet att de ska reservera tid för diskussion!

Efter panelen kan en del av åhörarna fortfarande ha frågor som man inte hunnit svara på under panelen. Om ni önskar kan ni be kandidaterna boka lite extra tid för diskussioner ansikte mot ansikte i ett mindre utrymme. Kom ihåg att boka utrymmet på förhand.

Ansvarspersoner och nödvändig utrustning

Fördela ansvarsuppgifterna mellan personerna som arrangerar panelen. Det lönar sig att färdigställa utrymmena en dag på förhand så att man på pandedagen är klar att ta emot paneldeltagarna.

- Utrymmesarrangörer, mikrofonbärare och paneldeltagarnas mottagare:
  - o Ett långt bord och stolar till paneldeltagarna
  - o Vatten och glas på bordet
  - o Paneldeltagarnas namnskyltar
  - o Röda och gröna lappar för snabba ja/nej-frågor
  - o Pennor och papper för anteckningar åt paneldeltagarna
  - o Några mikrofoner
  - o Stolar i salen
  - o Cirkulerande mikrofon och mikrofonbärare
  - o Rödgröna lappar åt publiken för snabba ja/nej-frågor
- Ordförande
  - o Ringklocka eller motsvarande för ljudsignaler
  - o Frågor
  - o Penna och papper för anteckningar
  - o Mikrofon
- Tidtagare
  - o Sekundklocka

PÅ VALPANELDAGEN

Inledning

Ordförande:

1. Berätta vem du är och vad syftet med tillställningen är.
2. Beskriv panelens gång:
  - Som uppvärmning presenteras snabba frågor
  - Efter uppvärmningen mer omfattande frågor
  - Möjlighet till publikfrågor
  - Varje paneldeltagare har samma svarstid: därför behövs en tidtagare
  - Svarstureorna cirkulerar
3. Presentera paneldeltagarna med namn.
4. Paneldeltagarna presenterar ännu sig själva, sin bakgrund och sitt valtema under det 1 minut långa inledningsanförandet.

Syftet med tillställningen är att presentera den egna valkretsens kandidater och ställa frågor om sådant som oroar de unga. Om ni samlade in frågor i skolan ska ni komma ihåg att nämna att panelens frågor är ett resultat av ett äkta gemensamt arbete.

Under panelen:

- Ordföranden berättar alltid i början av varje skede:
  - vad som nu sker
  - vilka reglerna är (svarstid, hur man får ordet etc.)
- Tidsbegränsningarna gällande anförandena ska följas med tanke på jämlikheten.
- Varje kandidat får lika många svarsturer men samma fråga måste inte alltid ställas till alla. (De snabba frågorna är till för alla, på dessa svarar man med lappar.)
- Den inledande svarsturen cirkulerar på så sätt att samma kandidat inte alltid svarar först.

Gällande tidtagningen kan ni till exempel komma överens om att ni klingar i klockan en gång då det återstår en halv minut av taltiden och då taltiden är slut klingar ni högre i klockan. Kom ihåg att hålla fast vid svarstiderna, man kan artigt avbryta paneldeltagarna genom att gå vidare om de själva inte avslutar sitt anförande i tid.

Uppvärmning

- Välj färdigt ut några ja/nej-frågor: kandidaterna svarar med ja/nej-lapparna. Båda lapparna får inte hållas upp, "kanske" är inte heller ett svarsalternativ.
- På begäran har paneldeltagarna möjlighet att förklara sin ståndpunkt i ett en minut långt anförande.
- Efter att paneldeltagarna har svarat kan samma frågor ställas till publiken för att bryta isen och väcka intresset.

Mer omfattande frågor

- Frågor som på förhand samlats in och/eller färdigställt under lektionerna.
- Svarstiden är en och en halv minut per kandidat.
- Ge publiken möjlighet att kommentera mellan frågorna.

Det är bra om de mer omfattande frågorna färdigställt i skolan på förhand. Då får man svar och olika synsätt på frågor som genuint intresserar elever och studerande. Man kan även utmana paneldeltagarna genom att exempelvis fråga varför man överhuvudtaget borde rösta? Som avslutning på de mer omfattande frågorna kan man ännu ställa några snabba ja/nej-frågor.

Slutanföranden

- Ett en minut långt slutanförande för varje kandidat.
- Ordföranden tackar paneldeltagarna och publiken.
- Ordföranden berättar för publiken ifall det finns utrymme för att ställa tillägsfrågor.

Som avslutning på panelen erbjuds varje paneldeltagare möjligheten att under en minut hålla ett anförande där hen kan sammanfatta sin ståndpunkt och sitt budskap över varför hen är rätt person att rösta på. Ett bra alternativ är också att be kandidaten att marknadsföra sitt eget parti - varför ska man rösta på just deras parti.

Tilläggskrydda i panelen

- Dueller.
- Metoden med värdesträcka för paneldeltagarna eller publiken.
- Kandidatspecifika frågor.

Om man vill lyfta fram avvikande åsikter kan man erbjuda paneldeltagarna möjlighet till korta dueller sinsemellan. Då tar man två kandidater med olika åsikter i en fråga och ber dem argumentera med varandra.

De kandidatspecifika frågorna är olika för varje paneldeltagare. Fundera på förhand vad som skiljer paneldeltagarna från de övriga, är det måhända ålder, arbetserfarenhet eller hobby. Välj frågor i anslutning till kommunalvalet. (ex. Du är kommunens yngsta kandidat, hur påverkar det din roll i kommunfullmäktige om du blir vald?)

Metoden med värdesträckan gör stämningen i panelen mer avslappnad. Frågan kan till exempel lyda: borde man sänka åldergränsen för rösträtt till 16 år? I mån av utrymme kan man även ordna en värdesträcka för publiken (Vilken åsikt har du? De med samma åsikt ställer sig i ena ändan av en imaginär sträcka och de med annan åsikt i andra ändan. De som är osäkra gällande sin åsikt kan stanna på den punkt på sträckan som känns rätt för

EFTER VALPANELEN**Genomgång av ärenden på lektionerna**

- Det lönar sig att använda lektionen efter panelen till att diskutera densamme.
- Be lärarna samla in respons av panelpubliken under lektionen.

För att få ut så mycket som möjligt av valpanelen skulle det vara bra att ta sig tid till att diskutera frågor som uppkommit. Särskilt de lärare som varit med och arrangerat valpanelen har lätt att samla in respons från valpanelen direkt efteråt.